

OTOK SILBA

Kratka zgodovina Silbe

Najdbe dokazujejo, da so ljudje živeli na otoku v vseh zgodovinskih dobah. Najdeni so bili npr. kame nodobni pestnjak, ostanki preproste topilnice železa in rimski kovanci, kar dokazuje poseljenost v kamenu in železni dobi ter v antiki. Celu na sosednjih Grebenih so našli ostanke iz bronaste dobe. V srednjem veku je Silba pripadala Bizancu, kar okrog leta 950 izpričuje cesar

Konstantin Porfirogenet v svojem delu *O upravljanju cesarstva*. V njem pa med mnogimi drugimi deli imperija omenja tudi Silbo. Naslednjo pisno omembo Silbe najdemo leta 1073, ko je kralj Petar Krešimir podaril otok svoji sestrični Čiki, predstojnici samostana sv. Marije v Zadru. V začetku 11. stoletja začne vzhodni Jadran obvladovati Beneška republika, ki propade leta 1797. V tem času je otok last raznih plemiških družin. Od domačinov pobirajo davke.

Silba je sicer precej daleč od kopenskih poti, zato pa leži na glavni pomorski prometnici, saj je velika večina prometa po Jadranu v vseh časih vodila po Silbenskem kanalu med Silbo in Premudo. Lahko si samo predstavljamo, kdo vse je v tisočletjih za daljši ali krajši čas bival na otoku. Ker se je otočje Cres-Lošinj nekoč imenovalo Apsirtides, po Medejinem bratu Apsirtu, lahko prisluhnemo domnevi, da je mitološka kraljica Kirka bivala prav na Silbi, kjer so se zagotovo ustavili Argonavti in kasneje Odisej.

Zaradi prometne lege je bila Silba izpostavljena tudi vsem nevarnostim, kot na primer gusarjem in najrazličnejšim oboroženim pomorskim silam. V najhujših stiskah so se prebivalci zatekali v obrambne stolpe in celo v podzemno jamo na severnem delu otoka.

Pogoji za življenje so težki. Zemlje ni lahko obdelovati, poletja so sušna, vode je malo. Nekaj možnosti daje drobnica in ribištvo. V 17. stoletju se začno podjetni domačini ukvarjati s prevozništvom. Ta dejavnost se prenetljivo razširi. Silba po številu tovornih jadrnic presega celo Dubrovnik. Premožni ladjarji in mornarji vnesejo v otoški način življenja precej več svetovljanstva kot ga lahko opazimo na mnogih drugih otokih. Silbani se imajo za meščane. Bogatejši imajo svoje hiše in posest tudi v večjih obalnih mestih. Nesrečne okoliščine po Napoleonovih vojnah in oklevanje pri nadomeščanju jadrnic s parniki, so razvito silbansko pomorstvo povsem uničile. V letu 1852 so bili Silbani še ravno dovolj premožni, osveščeni in odločni, da otok odkupijo in se s tem rešijo tlačanstva. Takrat je živelo na Silbi okrog 1500 prebivalcev. Stik Silbanov z razvitim svetom dokazujejo tudi številni posamezniki, ki so dosegali pomembne položaje v pomorstvu, diplomaciji, kulturi, umetnosti in na drugih področjih.

Propad ladjarstva je imel za posledico delno izseljevanje in iskanje drugih oblik preživetja. V tistem času je bil ves otok gospodarsko izkoriščen, kar še danes dokazuje mreža kamniti zidov okrog parcel po vsem otoku. Zadnji, najhujši udarec je bila bolezen trte, ki je v prelomu stoletja uničila vinograde po vsem svetu. Silbani z vinogradništvom niso mogli začeti znova in velika večina se jih je izselila na vse strani sveta. V letih po II. svetovni vojni živi na otoku okrog 130 prebivalcev, pretežno upokoјencev. Večina nekaj sto let starih hiš je praznih in prepuščenih propadanju. Od mnogih ostajajo samo zunanji zidovi. Otok preraste grmičevje in nizek gozd.

V petdesetih letih dvajsetega stoletja začno otok odkrivati dopustniki. Posebno ozračje zapuščenosti privabi nekatere ljubitelje takšne čarobnosti. Začno obnavljati zapuščene hiše. Ko teh zmanjkuje, se začno graditi nove. V poletnih mesecih privablja otok na tisoče turistov, ti pa najrazličnejše podjetnike, zlasti ponudnike prenočitvenih in gostinskih zmogljivosti. Posebna panoga je gradbeništvo, ki se od posameznih zidarskih

mojstrov razvije v pomembno obrtno dejavnost. Nezadržna in nekontrolirana gradnja stotin novih počitniških objektov zaznamuje novo obdobje na Silbi. Otok se je v treh desetletjih temeljito spremenil in je zlasti v dveh poletnih mesecih skorajda enak turistični uniformiranosti, ki nezadržno potiska v pozabo nekdanjo drugačnost.

Cerkve na Silbi

Silba ni velika. Otok je dolg manj kot 10 km, širok kilometer do dva, naseljen na osrednjem zoženem delu. Kljub temu, da je majhen, ima kar šest cerkva. Pogledjmo si jih!

Karmelska Mati Božja

Na pobudo zadarskega nadškofa Teodora sta pobožna brata Matij in Šimun Paulina leta 1670 zgradila cerkev in frančiškanski samostan, ki je bil v šestdesetih letih 19. stoletja

ukinjen. Juraj Barbič, Silban, ki je v Argentini obogetel, je cerkev leta 1922 temeljito obnovil in kupil zvonove za vse cerkve na otoku. Takrat je imela Silba še 750 prebivalcev – katolikov. Na ponovni posvetitvi je bilo navzočih sedem duhovnikov, rojenih na Silbi!

Sv. Anton Padovanski

V sredini 18. stoletja jo je zgradila družina Bujačić.

Sv. Janez Krstnik

Konec 15. stoletja jo je zgradila družina Matković. V tej okolici naj bi bila prva gruča hiš iz 4. in 5. stoletja, omenjajo tudi nekdanji samostan sv. Antona Puščavnika. Cerkev je danes zaprta.

Župnijska cerkev Marijinega rojstva

Cerkev so začeli graditi leta 1800 in jo dogradili leta 1843. Posvečena je bila 7. julija 1850. Poleg glavnega oltarja je še 6 stranskih.

Na poti do mestnega pokopališča je tudi križev pot s po dvema postajama v sedmih kapelich.

Od leta 1927 so na otoku tudi redovnice Svete Jezusove krvi. Številni Silbani so se posvetili duhovniškemu poklicu in nekateri med njimi dosegli pomembne položaje.

Žalostna Mati Božja

Družina Bračanin jo je zgradila leta 1758. Obnovljena je bila leta 1880. Danes je v zelo slabem stanju.

V glavnem oltarju je nad najsvetejšim slika Marijinega rojstva slikarja Ridolfija, na vsaki strani pa po dva kipa štirih evangelistov.

Na desni strani so oltarji: Sv. Križa z Marijo in Janezom; Presvetega Srca Jezusovega s kipom in

Sv. Dominika s sliko svetnika, ki ga je l. 1871 naslikal Giovanni Paoletti, slikar beneške šole.

Oltarji na levi strani so: Brezmadežnega Srca Marijinega s kipom Sv. Nikolaja, škofa – zaščitnika mornarjev in potnikov; Roženske Marije s sliko, ki predstavlja petnajst skrivnosti rožnega venca.

V zadnjih letih je bila obnovljena župnijska cerkev z zvonikom in zakristijo.

Slike, kipe in opremo iz vseh drugih cerkva zaradi varnosti hranijo v župnišču.

Sv. Marko

Na mestu danšnje cerkve je že v 6. stoletju stala cerkvica, ki je bila last samostanskih bratov sv. Antona Puščavnika. Leta 1637 je Anton Vinturić

sezidal novo, večjo cerkev v zahvalo za v viharju rešeno življenje in premoženje. Sv. Marko je bila do leta 1850 župnijska cerkev. Okrog cerkve je staro in novo pokopališče, najstarejši grobovi pa so pod cerkvenim tlakom. Pokrivajo jih kamnite plošče z vklesanimi napisi in nadvse zanimivimi simboli.

Številnost sakralnih objektov dokazuje globoko katoliško zrelost domačinov. Dediščina prejšnjih generacij je postala danes odgovornost majhnega števila stalnih prebivalcev. Starostna struktura je razmeroma visoka, med njimi je velik delež upokojujencev. Kljub nenehni skrbi za najnujnejša vzdrževalna dela, se vedno znova kažejo vse večje potrebe. Maloštevilni domačini jih sami ne zmorejo. Zato bodo veseli vsakršne pomoči tistih, ki niso brezbrizni do kraja, krajanov in zlasti do omenjenih objektov. Dobrotnikov se bomo spomnili v naših molitvah in zahvalnih mašah.

V grbu so štirje simboli: zaščitnik otoka Sv. Jožef, krona, tri utrdbe in jadrnica.

Izdal: Župni urad
Odgovarja: župnik msgr Petar Tunjić
Telefon. 00385 23 370 084
Devizni račun: OTP BANKA D. D. ZADAR
NADBISKUPSKI ORDINARIJAT, ZADAR
7031-0755877
SWIFT ADRESA: DBZDHR2X
Svrha: Za župu Silba